

Verslag Banff Art Centre en Canada

Bram Kuypers

In januari en februari 2020 heb ik een vijf weken durende residentieperiode doorgebracht bij het Banff Art Centre in Canada. Het Banff Centre is een wereldberoemde residentie waarvan de oorsprong al in de jaren dertig van de vorige eeuw ligt. Mijn plan was om hier in het Emerging Artist Program de lol en noodzaak terug te vinden van een meer autonome atelierpraktijk. De afgelopen jaren heb ik mijn kunstenaarspraktijk namelijk ontwikkeld binnen de context van site-specific opdrachten, projecten en tentoonstellingen. Hoewel ik blij ben met alle werken die ik heb uitgevoerd, bemerkte ik op een gegeven moment wel dat het mij nog zelden voorkwam dat ik zonder externe redenen aan het werk was in mijn atelier. Vooral in rustigere perioden vond ik het eigenlijk wel jammer dat ik nog maar moeilijk 'autonoom' werk maakte. Met een periode van werken en bezinning bij het Banff Art Centre hoopte ik deze kant van het kunstenaarschap weer terug te vinden.

Naast mijn persoonlijke leerdoel had ik verder geen verwachtingen van de residentieperiode. De toelating had ik namelijk op een blauwe maandag, drie dagen voor de sluitingsdatum, geschreven. Ook ben ik niet een persoon dat vooraf een diepgravend onderzoek doet over datgene waar ik heen ga. Ik maak veelal keuzes gebaseerd op gevoel en kies er voor om ergens compleet in te duiken en vanzelf te ontdekken waarin ik naïef blijk te zijn geweest. Ik vond het daarom erg spannend om naar Banff te gaan en er achter te komen of mijn keuze juist bleek te zijn geweest.

Het Banff Art Centre

Bij aankomst was ik direct al onder de indruk van het Banff Art Centre. Het is een enorm instituut met hotels, conferentiezalen, restaurants, theaters, een sportschool, uitstekende werkplaatsen en ateliers, een eigen postkantoor, et cetera. Ook heeft het instituut eigen sneeuwpluigen. Dit is geen overbodige luxe want Banff ligt op 1400 meter hoogte midden in de Canadese Rocky Mountains en krijgt in de winter een hoop sneeuw te verduren. Tijdens mijn verblijf zakte de temperatuur zelf tot -32, met een gevoelstemperatuur van -45. Dat was wel even wennen.

Gelukkig kon ik al die tijd werken in een warm atelier en werkplaats. Toeval had mij een ruimte op de keramiekwerkplaats gegeven en, omdat ik nooit met keramiek werk, leek het mij een goede uitdaging hiervan gebruik te maken. Ook had ik mij voorgenomen me wat te verdiepen in het werken met 3D- tekenen en printen op de computer. Na een kennismaking met de overige residenten, werkplaats-assistenten en residentie-begeleiders ben ik dan ook enthousiast aan de slag gegaan.

Al snel had ik een goed werkritme te pakken, wat mede te danken was aan mijn mede-residenten. Iedereen had een concreet plan om aan te werken, was nieuwsgierig naar andermans praktijk en ondersteunde elkaar. Ook was er geen onderlinge concurrentie of vorming van klikjes, wat erg prettig is. De sfeer was dus erg goed. Tijdens het eten werd er veel gelachen en gediscussieerd. Ook de relatie met begeleiders en werkplaats-assistenten was erg prettig en motiverend. Werkbesprekingen waren heel persoonlijk en geen vraag om hulp was te veel.

vlnr: Mijn atelier - Werkzaamheden aan een houten model van een zeecontainer in de houtwerkplaats

Ik heb dankzij deze prettige werkomgeving een paar belangrijke lessen geleerd over mijzelf en mijn werkpraktijk. Om te beginnen moet ik terugkomen op mijn twijfel over mijn mogelijkheden een meer autonome atelierpraktijk te uitoefenen. Natuurlijk kan ik dat, zolang ik er maar lol in beleef en deze lol heb ik tijdens mijn residentie volledig teruggevonden. Er zit echter wel een belangrijke kanttekening aan: namelijk dat deze lol gedragen wordt door een vrijblijvendheid en dat ik deze vrijblijvendheid actief moet opzoeken of creëren. Feit dat Banff Art Centre totaal geen verwachtingen heeft omtrent de resultaten van de residenten leidt bijvoorbeeld tot zo'n vrijblijvendheid waarin ik goed kan experimenteren.

Tegelijkertijd moet ik erkennen dat mijn lol om te werken ook wordt bevorderd door het ervaren van een noodzaak, en dat deze noodzaak vrijwel altijd voortkomt uit de omstandigheden waarin ik mij bevindt. Tijdens mijn werkperiode heb ik bijvoorbeeld een serie houten kapstokken van keramiek gemaakt. Hieraan liggen wel drie unieke 'toevalligheden' ten grondslag zonder welk ik deze werken waarschijnlijk niet had gemaakt, namelijk: dat ik toevallig een atelier op de keramiekafdeling toegewezen kreeg, dat ik een kapstok nodig had om mijn jas en isolerende kleding aan op te hangen in dit atelier, en het feit dat het niet toegestaan was om 'iets' uit het bos te gebruiken omdat dit een nationaal park is. Zonder deze mogelijkheden en belemmeringen was ik waarschijnlijk niet tot het idee gekomen kapstokken te maken.

Houten keramische kapstokken

Ook de andere werken die ik heb gemaakt zijn grotendeels gevormd vanwege de omstandigheden van het Banff Art Centre en mijn persoonlijke houding hiertoe. Ik heb hieruit geleerd dat, zelfs als ik 'autonoom' wil werken, de plek en tijd waartoe ik me verhoudt altijd een belangrijke rol spelen in hetgeen ik uiteindelijk ga maken. Ik heb het site-specific werken altijd als mijn kracht en zwakte beschouwd maar heb tijdens de residentie geleerd dat het toch voornamelijk een kracht is. Mijn kunstenaarschap is een praktijk van vervlechting met mijn omgeving. Ik heb dus geleerd dat het voor mij goed is om van omgeving te veranderen wanneer ik ook echt een verandering in mijn werk wil maken.

vlnr: Werk met zelf-gedrukt papier waarin koffie zit verwerkt - De houten container diende om al mijn werk terug naar huis te sturen - 3d geprint model van een windmolen met verwelkte wieken.

Mijn residentie bij het Banff Art Centre is absoluut de moeite waard geweest. Naast inzichten heb ik er ook een hoop nieuwe vrienden en contacten aan overgehouden. Na de residentie ben ik nog verdere gereisd om verre familie te ontmoeten. Vanwege een voorgaand project over mijn familiegeschiedenis was ik namelijk erg geïnteresseerd geraakt in de tak van mijn familie die Nederland heeft verlaten. Dit was een erg bijzondere ervaring die op een vervreemde manier als thuiskomen voelde. Maar dan wel aan de andere kant van de wereld. Mede door dit fijne contact en alle andere mensen die ik heb leren kennen vond ik het erg jammer weer naar huis te gaan. Ik zie daarom uit naar mijn volgende reis naar Canada en hoop dat deze ook dan weer in het teken van mijn artistieke praktijk en persoonlijke ontwikkeling staat.

Ik ben erg dankbaar voor deze reis, residentieperiode en alle nieuwe inzichten en ervaringen die ik eraan over heb gehouden.

bram